

Nakkushaiguste seire ja epideemiatõrje valdkonna ohuprognos

Terviseamet

Nakkushaiguste seire ja epideemiatõrje osakond

Terviseamet (edaspidi TA) on korraikaitseaduse (edaspidi KorS) § 6 lg 1 kohane riikliku järelevalve ülesannet täitma volitatud asutus ehk korraikaitseorgan. Korraikaitsealase tegevusega tegeleb TA järelevalveosakond viies erinevas tegevusvaldkonnas: tervishoid, keskkonnatervis, meditsiiniseadmed, kemikaaliohutus ning nakkushaiguste seire, ennetus ja tõrje.

Nakkushaiguste seire ja epideemiatõrje valdkonnas võib TA erinevates seadustes sätestatud riikliku järelevalve teostamiseks kohaldada korraikaitseaduse §-des 30, 31, 32, 49 ja 50 sätestatud riikliku järelevalve erimeetmeid korraikaitseaduses sätestatud alusel ja korras. Riiklik järelevalve on KorS § 2 lg 4 kohaselt korraikaitseorgani tegevus eesmärgiga ennetada ohtu, selgitada see välja ja tõrjuda või kõrvaldada korraikkumine.

Korraikkumine on KorS § 5 lg 1 kohaselt avaliku korra kaitsealas oleva õigusnormi või isiku subjektiivse õiguse rikkumine või õigushüve kahjustamine. Nakkushaiguste seire ja epideemiatõrje korral on viidatud õigusnormideks enneõike nakkushaiguste ennetamise ja tõrje seadus (edaspidi NETS), sellest tulenevad õigusaktid ja ravimiseadus (edaspidi RavS). Nimetatud õigusaktide nõuete mittetäitmise korral võib saada kahjustada tervishoiuteenuse kvaliteet, elanikkonna elu ja tervis, tekkida soodsad tingimused nakkushaiguspuhangute/epideemiate puhkemiseks ning levikuks.

Korraikkumine on realiseerunud oht. Nakkushaiguste seire ja epideemiatõrje puhul võivad realiseeruda KorS § 5 lg-s 2-5 nimetatud ohud ning ja lg 6 viidatud ohukahtlus. Oht on KorS § 5 lg 2 kohaselt olukord, kus ilmnenud asjaoludele antava objektiivse hinnangu põhjal võib pidada piisavalt tõenäoliseks, et lähitulevikus leiab aset korraikkumine. Oluline oht on KorS § 5 lg 3 kohaselt oht isiku tervisele, olulise väärtusega varalisele hüvele või keskkonnale. Kõrgendatud oht on KorS § 5 lg 4 kohaselt oht isiku elule, kehalisele puutumatusse (raske tervisekahjustuse tekitamine), füüsilisele vabadusele, suure väärtusega varalisele hüvele, suure keskkonnakahju tekkimise oht. Lisaks on kõrgendatud oht ka karistusseadustiku 22. peatükis sätestatud kuriteo toimepanemise oht (ebaseaduslik kiirgustegevus). Vahetu oht on KorS § 5 lg 5 kohaselt olukord, kus korraikkumine leiab juba aset või on suur tõenäosus, et see kohe algab. Ohukahtlus on KorS § 5 lg 6 kohaselt olukord, kus ilmnenud asjaoludele antava objektiivse hinnangu põhjal ei saa tõenäosust, et korraikkumine aset leiab, pidada piisavaks, kuid mille puhul on alust arvata, et korraikkumine ei ole välistatud.

Ohu ennetamine on KorS § 5 lg 7 kohaselt see osa korraikaitsest, kus puudub ohukahtlus, kuid saab pidada võimalikuks olukorda, mille realiseerumisel tekib ohukahtlus või oht. Ohu ennetamine on muu hulgas teabe kogumine, vahetamine ja analüüs, toimingute kavandamine ja elluviimine ning riikliku järelevalve meetmete kohaldamine avalikku korda tulevikus ähvardada võivate ohtude tõrjumiseks, sealhulgas süütegude ennetamine.

Korraikaitseorganil on KorS § 24 lg 1 kohaselt lubatud kohaldada riikliku järelevalve erimeedet ohu ennetamiseks, kui ohuprognosile tuginedes saab pidada võimalikuks olukorda, mille realiseerumisel tekib oht. Ohuprognos peab KorS § 24 lg 2 kohaselt põhinema faktidel või korraikaitseorgani teaduslikel või tehnilistel teadmistel või Euroopa Liidu õigusaktist tuleneval järelevalvekohustusel ning lähtuma võrdse kohtlemise põhimõttest.

Nakkushaiguste seire ja epideemiatõrje valdkonna ohuprognosis

Eeltoodust tulenevalt on koostatud TA riikliku järelevalvealase tegevuse kohta ohuprognosis nakkushaiguste seire ja epideemiatõrje valdkonnas (vt tabel 1).

Kontrolliprioriteetide määratlemiseks on tabelis toodud nakkushaiguste seire ja epideemiatõrje valdkonna ohutasemed, kus võetakse arvesse valdkonna eripärad ning varasemate kontrollide tulemused.

Inspekterimise sageduse määramisel tuleb lähtuda ohu hindamise kriteeriumitest.

Ohu hindamise kriteeriumid:

1. järelevalve tulemused (objekti nõuetele vastavus, ettekirjutuste olemasolu, seire tulemused);
2. uus teenuse pakkuja;
3. kaebuste olemasolu.

Nakkushaiguste seire ja epideemiatõrje valdkonna ohuprognosis

Tabel 1. Ohuprognosis nakkushaiguste seire ja epideemiatõrje valdkonnas

Alavaldkond	Kontrolliese	Ohu kirjeldus	Õigusakt	Ohutase	
				I	II
Immuniseerimine	Immuniseerimiste korraldamine immuniseerimiskava alusel	Õigusnormi rikkumine: Immuniseerimiskava nõuete eiramine võib põhjustada nakkushaiguste tekkimist immuniseerimata jäänud isikutel ja soodustada nakkushaiguste epideemilist levikut populatsiooni tasemel.	NETS § 6		×
	Külmahela nõuete täitmine immuunpreparaatide käitlemisel	Õigusnormi rikkumine: Immuunpreparaatide vedu ja säilitamine toimub temperatuuril, mis ei vasta RavS § 34 lg 5 nõuetele. Külmahela nõuete rikkumisel muutub immuunpreparaat kasutamiskõlbmatuks, mis võib põhjustada otseselt või kaudselt ohtu inimese tervisele. Otsene oht: kasutuskõlbmatu immuunpreparaat võib muutuda organismile ohtlikuks.	RavS § 34 lg 5 Sotsiaalministri 17.02.2005 määrus nr 19 „Ravimite säilitamise ja transportimise tingimused ja kord“		×

Nakkushaiguste seire ja epideemiatõrje valdkonna ohuprognosis

	<p>Immuniseerimise teostaja kvalifikatsioon</p>	<p>Kaudne oht: kasutuskõlbmatu immuunpreparaat ei tekita organismis piisavat kaitset nakkuse vastu, mille tagajärjel jääb inimene vastuvõtlikuks selle nakkushaiguse suhtes. Immuunpreparaatide defitsiidi olukorras (nt tootmisvõimsused on piiratud) ei ole kasutuskõlbmatuks muutunud immuunpreparaatide kiire asendamine võimalik, mis tekitab raskusi immuniseerimisteenuse kättesaadavusel ja põhjustada riigile lisakulutusi.</p> <p>Õigusnormi rikkumine: Immuniseerimise teostaja kvalifikatsioon ei vasta sotsiaalministri määruse nr 116 § 2 nõuetele, mis võib viia erinevatele vigadele immuniseerimisprotseduuri teostamisel (vale immuunpreparaat/doseerimine; vale manustamistehnika; immuniseerimiseks vastunäidustuste tuvastamata jäämine; jms).</p>	<p>Sotsiaalministri 31.10.2003 määrus nr 116 „Immuniseerimise korraldamise nõuded“, § 2</p>		<p>×</p>
--	---	---	---	--	----------

Nakkushaiguste seire ja epideemiatõrje valdkonna ohuprognos

<p>Nakkushaiguste tõrje</p>	<p>Immuniseerimiste registreerimine, edastamine ja aruandlus Terviseametile</p>	<p>Õigusnormi rikkumine: Teostatud immuniseerimised on jäänud registreerimata, valesti registreeritud või edastamata perearstile, mis võib viia topelt immuniseerimiseni või immuniseerimata jätmiseni.</p>	<p>Sotsiaalministri 31.10.2003 määrus nr 116 „Immuniseerimise korraldamise nõuded“ § 2; Sotsiaalministri 18.09.2008 määrus nr 56 „Tervishoiuteenuse osutamise dokumenteerimise ning nende dokumentide säilitamise tingimused ja kord“</p>		<p>×</p>
	<p>Immuniseerimise teostajatel nakkushaiguste suhtes tervisetõendi olemasolu</p>	<p>Õigusnormi rikkumine: Tervisekontrolli mitteläbimine immuniseerimiste teostajatel võib ohustada immuniseerimisele kuuluvaid isikuid.</p>	<p>NETS § 13 lg 1 p3</p>		<p>×</p>
	<p>Registreerimisele kuuluvate nakkushaiguste diagnoosimine ja registreerimine</p>	<p>Õigusnormi rikkumine: kohustuslikule teavitamisele kuuluvad nakkushaigused jäid tervishoiutöötaja poolt diagnoosimata ja õigeaegselt registreerimata. Haiglal puuduvad haiglanakkustõrje juhendid. Sellest tulenevalt jäävad vajalikud epideemiatõrje meetmed teostamata. Suureneb</p>	<p>NETS § 6; Vabariigi Valitsuse 23.07.2009 määrus nr 134 „Nakkushaiguste ja nakkushaiguskahtluse esinemise ning haigestumise ohutegurite kohta teabe edastamise kord ja edastatavate andmete koosseis koos andmesubjekti</p>		<p>×</p>

Nakkushaiguste seire ja epideemiatõrje valdkonna ohuprognos

		haiguspuhangu/epideemia tekkimise oht.	identifitseerivate isikuandmetega“; Sotsiaalministri 22.11.2003 määrus nr 117 „Haiglanakkuste seire, ennetamise ja tõrje abinõude ning sellekohase teabe edastamise kord ning mikrobioloogia- ja virooloogialaborist haiglanakkuse laboratoorse seire ning mikroobide ravimresistentsuse uurimise tulemuste Terviseametile edastamise kord“	
	Laboratoorsete meetodite kasutamine nakkushaiguste diagnoosimisel	Õigusnormi rikkumine: Nakkushaiguse kahtlusel laboratoorse kinnituse mitte kasutamisel jäävad haigustekitajad selgitamata. Sellest tulenevalt, võivad kasutusele võetud ennetus- ja tõrjemeetmed osutada puudulikeks ja ebaefektiivseteks ning soodustada haigustekitaja edasist levikut, inimeste haigestumist ning haiguspuhangu/epideemia teket.	Vabariigi Valitsuse 23.07.2009 määrus nr 134 „Nakkushaiguste ja nakkushaiguskahtluse esinemise ning haigestumise ohutegurite kohta teabe edastamise kord ja edastatavate andmete koosseis koos andmesubjekti identifitseerivate isikuandmetega“, § 2, 3	×

Nakkushaiguste seire ja epideemiatõrje valdkonna ohuprognosis

<p>Nakkushaiguste tõrje riigipiiril</p>	<p>Tõrje nõuete täitmine nakkushaiguste esinemisel</p>	<p>Õigusnormi rikkumine: Vajalikud tõrjemeetmed, sh kontaktsete isikute väljaselgitamine, nende jälgimine ja vajadusel uurimine jääb tervishoiutöötaja poolt teostamata. Suureneb haiguspuhangu/epideemia tekkimise oht.</p>	<p>NETS § 6; Sotsiaalministri 31.10.2003 määrus nr 123 „Nakkushaiguste tõrje nõuded”</p>		<p>×</p>
	<p>Piiripunktis loodud tingimused ja võimalused epideemiatõrjeks vastavalt koostatud epideemiatõrje plaanile (sh ruumide/alade, tegutsemise kord, kahjuritõrje läbiviija määramine)</p>	<p>Õigusnormi rikkumine: rahvusvaheliseks liikluseks avatud piiripunktis puuduvad tingimused ja võimalused epideemiatõrjeks, sissetoodud haiguse korral jäävad rakendamata vajalikud epideemiatõrje meetmed, puudub võimalus nakkushaiguse edasise leviku tõkestamiseks millega kaasneb nakkushaiguse riigisisese või rahvusvahelise leviku oht.</p>	<p>Vabariigi Valitsuse 27.11.2003 määrus nr 298 “Eesti riigipiiril eriti ohtlike nakkushaiguste leviku tõkestamise kord ja tingimused“ § 2-4; IHR 2005 lisa 1b</p>	<p>×</p>	<p>×</p>

Nakkushaiguste seire ja epideemiatõrje valdkonna ohuprognosis

Lähtuvalt tabelis 1 toodud riskidest viiakse läbi korralisi inspeksioone ohu ennetamiseks järgmiste intervallidega:

Ohutase I – suur oht tervisele, sh nakkushaiguse epideemilise leviku oht, mis on tingitud valdkonna õigusaktide nõuete mittetäitmisest – inspekteerimine vähemalt üks kord aastas.

Ohutase II – väike oht tervisele, varasematel inspekteerimistel ei täheldatud puudusi või rikkumisi – inspekteerimine vähemalt üks kord 3 aasta jooksul ohu hindamise kriteeriumite alusel.

Immuniseerimise alane ennetav järelevalve

Immuniseerimisteenus osutajaid/immuniseerimiskohad kontrollitakse ennetava järelevalve eesmärgil vähemalt üks kord kolme aasta jooksul. Esmalt kontrollitakse ennetaval eesmärgil uusi ja asukoha muutnud immuniseerimiskohti.

Nakkushaiguste tõrje alane ennetav järelevalve

Tervishoiutöötajaid kontrollitakse ennetava järelevalve eesmärgil vähemalt üks kord kolme aasta jooksul. Esmalt kontrollitakse ennetaval eesmärgil uusi ja asukoha muutnud tervishoiuteenust osutavaid tervishoiutöötajaid.

Riigipiiril nakkushaiguste tõrje alane ennetav järelevalve

Rahvusvaheliseks liikluseks avatud piiripunktide epideemiatõrje plaanid kontrollitakse vähemalt üks kord kolme aasta jooksul. Kõrge epidemioloogilise tähtsusega (vastavalt riskihindamisele ja epidemioloogilisele olukorrale) piiripunktid kontrollitakse epideemiatõrje tagamise osas vähemalt üks kord aastas.